

SPOLEČNOST PRO STUDIUM NÁBOŽENSTVÍ

ASSOCIATION FOR RELIGIOUS STUDIES

INFORMAČNÍ BULLETIN

BRNO

2 - PROSINEC 1991

SPOLEČNOST PRO STUDIUM NÁBOŽENSTVÍ

Mendlovo nám. 19, 603 00 Brno

Tel.: (05) 33 41 96

OBSAH

Úvodem (D. Papoušek)	2
ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA	
Prvé kroky k ustanoveniu Slovenskej spoločnosti pre štúdium náboženstiev (J. Komorovský)	5
Zo slovenskej religionistiky (J. Komorovský)	6
Přehled přednáškové činnosti	9
Časopis Religio	10
Založení Institutu pro církevní dějiny (P. Spunar)	11
Cyklus seminářů o legendě (J.K. Kroupa, M. Svatoš)	12
Seminář o ekologii (B. Horyna)	14
Sociobiologové o etice a náboženství (J. Sekerák)	15
Religionistika v programu XII. světového kongresu věd prehistorických a protohistorických (V. Podborský)	17
Bibliografie čs. religionistiky (I. Doležalová)	18
RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ	
British Association for the Study of Religions (K. Werner)	21
Konference Proměny náboženství a sociopolitická změna (D. Papoušek)	22
Mezinárodní setkání asyriologů v Paříži (J. Prosecký) ..	25
MOZAIKA	
Mezinárodní setkání anselmovských badatelů	26
Kongres o čs. vědě a umění	27
Konference o náboženství v českém myšlení	28
Konference k metodologii studia náboženství	28
Sympóziium o pohřebním ritu	29
Mezinárodní akce IAHR	29
Z nových knih (B. Horyna)	30

Vážení kolegové,

s určitou prodlevou způsobenou technickými obtížemi při zpracování se k Vám dostává další číslo Informačního bulletinu SSN, jež by mimo jiné mělo být i jakousi průběžnou zprávou o činnosti SSN a jejího výboru v roce 1991.

Celoročně SSN svou činnost zaměřovala na pořádání veřejných přednáškových cyklů v Brně a Praze, v jejichž rámci odeznělo celkem 16 přednášek. Kladem těchto setkání byly především diskuse vedené napříč jednotlivými obory religionistiky a možnost "výměny" přednášejících mezi Prahou a Brnem. Zanedbatelná není ani prezentace SSN navenek. Analogické cykly respektující rozvržení vysokoškolských semestrů budou pokračovat i v příštím roce. Koncem roku 1992 se také počítá s vydáním populárního výběru z přednášek dosavadních cyklů.

Kromě pravidelných přednášek zahájily samostatnými akcemi svou činnost sekce biblistiky a sekce filozofie a fenomenologie náboženství. Ve spolupráci s Biblickým institutem ETF UK sekce biblistiky uspořádala 8. dubna 1991 v Praze první koordinační schůzku spojenou s přednáškou prof. Jacoba Kremera z vídeňské univerzity na téma "Budoucnost lidstva ve světle bible". Sekce filozofie a fenomenologie náboženství připravila ve spolupráci s dalšími institucemi interdisciplinární seminář "Filozofie, náboženství a ekologický problém", který proběhl 12. listopadu 1991 v Brně.

Hlavní pozornost výboru SSN se soustředila na přípravu mezinárodní konference "Bible a její tradice - bible v interkulturní komunikaci", která se bude konat ve dnech 13.-15. května 1992 v Bechyni. V průběhu roku se podařilo zvláště díky vstřícné spolupráci Biblické společnosti v ČSFR zajistit skutečně mezinárodní profil jednání, jehož by se

mělo zúčastnit přibližně 100 badatelů z 18 zemí. Poměrného úspěchu dosáhl výbor SSN i při finančním zajištění konference, která tak bude přístupná všem zainteresovaným badatelům z Československa.

Během roku zahájil výbor prostřednictvím prof. Jána Komorovského jednání o zřízení pobočky SSN v Bratislavě. V jejich průběhu se však ukázalo, že s ohledem na oddělené financování české a slovenské vědy v důsledku kompetenčních zákonů bude vhodnější, aby slovenští kolegové nejprve ustavili právně samostatnou společnost při SAV a teprve poté byla řešena otázka federální spolupráce. Po vzájemné dohodě byli dosavadní slovenští členové SSN převedeni k 31. prosinci 1991 do Slovenské společnosti pro studium náboženství při SAV a zároveň prozatímně stanoveny zásady federální součinnosti. K 1. lednu 1992 má SSN po těchto úpravách 89 registrovaných členů.

K určitým změnám došlo od posledního valného shromáždění (Liblice, 21. září 1990) i ve složení výboru SSN. Pro značné pracovní vytížení rezignoval na členství ve výboru doc. František Vrhel, který současně vykonával funkci předsedy pražské pobočky. V září 1991 obdržel výbor SSN z téhož důvodu také rezignaci doc. Jany Nechutové. Rezignaci obou členů výbor přijal. Doporučil, aby se předsedou pražské pobočky stal stávající člen výboru SSN dr. Jiří Prosecký. Zároveň prozatímně kooptoval nové členy dr. Wolfa B. Oertera, kterého doporučil do dosud neobsazené funkce místopředsedy pražské pobočky, dr. Helenu Pavlincovou a prof. Jána Komorovského, člena přípravného výboru Slovenské společnosti pro studium náboženství. Tajemnicí pražské pobočky zůstává dr. Jana Součková.

Po těchto změnách výbor SSN pracuje ve složení: doc. Milan Balabán (místopředseda), prof. Jan Heller (předseda), dr. Břetislav Horyna (hospodář), prof. Ján Komorovský (člen), dr. Wolf B. Oerter (člen), dr. Dalibor Papoušek (tajemník), dr. Helena Pavlincová (členka), prof. Petr Pokorný (člen), dr. Jiří Prosecký (člen), dr. Jana Součková (členka), dr. Pavel Spunar (člen).

Řada změn, ke kterým v průběhu roku 1991 došlo, volá po brzkém uspořádání valného shromáždění, jež by nové skutečnosti posoudilo a jistý stav provizória nahradilo kolektivním rozhodnutím. Netýkalo by se zdaleka jen složení výboru SSN, ale i tak závažných otázek, jako je finanční zázemí nebo statutární vymezení SSN. Nejbližší vhodný termín pro konání valného shromáždění přichází v úvahu na podzim 1992. Jeho přípravě bude věnováno některé z příštích čísel Informačního bulletinu SSN, jež přinese všechny materiály potřebné k pružnému jednání.

Lze si jen přát, aby se plány na rok 1992 podařilo splnit.

Dalibor Papoušek

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

PRVÉ KROKY K USTANOVENIU SLOVENSKEJ SPOLOČNOSTI PRE ŠTÚDIUM NÁBOŽENSTIEV

21. októbra 1991 sa v Bratislave vytvoril prípravný výbor pre ustanovenie Slovenskej spoločnosti pre štúdium náboženstiev (SSŠN) so sídlom v Bratislava v tomto zložení: prof. PhDr. Ján Komorovský, CSc., PhDr. Viktor Krupa, DrSc. a PhDr. Ľubica Chorváthová. Prípravný výbor vypracoval a predložil na schválenie SAV stanovú SSŠN, ktorá vstupuje ako samostatný subjekt do vzťahu k Spoločnosti pro studium náboženství v Českej republike na federálnom princípe, a organizačne bude pridružená k slovenským vedeckým spoločnostiam pri SAV. Federálne prepojenie a spolupráca oboch spoločností sa zabezpečí tým, že predseda, prípadne v jeho zastúpení podpredseda SSŠN bude sa podieľať na zasadaniach výboru SSN.

SSŠN si vytýčila za cieľ v spolupráci so SSN všemožne napomáhať rozvoju odborov vedy o náboženstvách, ako aj ich vzájomné prepojenie a koordináciu, poriadať prednášky, diskusie, semináre, konferencie a pod., bude obhajovať relatívnu samostatnosť vedy o náboženstvách v systéme humanitných vied a presadzovať ju ako odbor vysokoškolského štúdia, bude vytvárať predpoklady pre optimálny rozvoj vedy o náboženstvách na Slovensku i v kontexte Českej a Slovenskej federatívnej republiky, rozširovať poznatky v oblasti bádania náboženstiev publikačnou a prednáškovou činnosťou, poskytovať pomoc stredným školám pri vyučovaní religionistiky, propagovať výsledky bádania náboženstiev doma i v zahraničí, zabezpečovať stavovskú ochranu záujmov vedného odboru a hájiť profesionálne záujmy a práva členov SSŠN.

Ján Komorovský

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

ZO SLOVENSKEJ RELIGIONISTIKY

Začiatky religionistiky na Slovensku majú korene v etnografii, v skúmaní Ľudovej duchovnej kultúry - náboženských predstáv, povier, demonológie, agrárneho a rodového kultu (J. Mjartán, R. Bednárík, E. Horváthová, J. Komorovský, K. Jakubíková, V. Feglová a i.). Za posledných dvadsať rokov sa tieto bádania preniesli aj na širšiu interetnickú porovnávaciu bázu.

K religionistickej problematike sa v tridsiatych a štyridsiatych rokoch do určitej miery priblížili práce profesora teológie A. Spesza z oblasti psychológie a parapsychológie náboženstva, medzi iným "Mystika, mágia, mediumizmus" (1939) a "Psychológia slovenských Ľudových povier" (1944).

Religionistickými otázkami sa zaoberal Ladislav Hanus, teológ a teoretik kultúry. Jemu patrí niekoľko štúdií, ktoré možno označiť za religionistické, medzi nimi napr. "Protestantizmus ako náboženský typ" (Verbum 1948, s. 371-87), a "Postoj protestantizmu ku sakrálnemu umeniu" (Verbum 1948, s. 422-433). Z oblasti filozofie náboženstva hodno spomenúť zvlášť prácu Š. Barnáša "Filozofia v modernej protestantskej teológii" (1938).

Za významný krok vo formovaní slovenského religionistického myslenia treba pokladať spis protestantského teológa Rudolfa Macúcha "Islam a kresťanstvo" (1950). Krátko po vyjdení knihy autor odišiel do exilu, uchytil sa v orientalistickom inštitúte v západnom sektore Berlína a stal sa jedným z popredných znalcov mandeizmu. Už v r. 1957 vzbudila zaslúženú pozornosť jeho štúdia "Alter und Heimat des Mandäismus nach neuerschlossenen Quellen" (Theologische Literaturzeitung 82, s. 401-408) a po rokoch usilovného bádania vyšla jeho obsiahla práca "Anfänge der Mandäer" (in: F. Altheim - R. Stiehl: "Die Araber in der Alten Welt", t.2, Berlin 1965, s. 76-190). Iný exulant - Jaroslav Pelikán sa stal

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

profesorom na Yalskej Univerzite a je autorom početných prác na úseku porovnávacieho bádania náboženských doktrín. V novembri 1990 mal v Bratislave prednášku na téma "Cesty kresťanských dogiem v histórii".

Z oblasti klasickej filológie religionisticko-filozofickú pečať nesie na sebe práca M. Okála "Filozof Seneca a apoštol Pavol" (1943). Významným medzníkom pre religionistické bádanie na Slovensku bol nástup prvej generácie orientalistov.

Polynézista a japanolog Viktor Krupa v r.1970 uverejňoval v Revue svetovej literatúry na pokračovanie svoje "Kapitoly z mytológie". Po návrate zo štúdiijnej cesty na Novom Zélande vydal o svojich poznatkoch, skúsenostiach a pozorovaniach knihu "Za siedmimi morami" (1970), v ktorej osobitnú pozornosť venoval náboženským predstavám Maoriov. Širšie o náboženstve Polynézanov pojednal neskôr v knihe: "Polynézanania" (1988), ktorej predchádzali vydania "Polynézskych mýtov" (1973) a "Havajských mýtov" (1981). Patrí mu tiež preklad a komentáre výberu zo zbierky japonských mýtov "Kodžiki" (1979). Prínos V. Krupu zovrubnejšie zhodnotil J. Komarovský na stránkach časopisu Slovenský národopis v článku "Polynézistove príspevky k otázkam mytológie" (1983, č.1, s. 131-134).

V preklade a s poznámkami Mariny Čarnogurskej a s predslovom Anny Doležalovej vyšiel výber z klasických kníh konfuciánstva "A riekol majster..." (1977). Jánovi Paulinymu patrí populárnovedná práca o islame "Kniežatá púšte" (1978), k čomu pristupujú jeho preklady moslimskej literatúry - Ibn Ishák, Život Muhammada Posla Božieho; Ibn Challikán, Správy o synoch času (1967); Abú al Hasan al Kisaí, Kniha o počiatku a konci a rozprávania o prorokoch (1980). K religionisticko-mytologickým vydaniam prameňového charakteru patrí aj zbierka kórejských mýtov a povestí "Tajomstvá belasého drača" (1978) v preklade a s komentármi V. Puceka a J. Genzora.

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

K slovenskej religionistickej spisbe sa radia aj práce V. Zamarovského "Bohovia a hrdinovia antických bájí" (1969) a najmä encyklopedické dielo "Bohovia a králi starého Egypta" (české vyd. 1979).

Problémami porovnávej religionistiky a mytológie sa zaoberá Ján Komorovský, ktorý sa k tejto disciplíne prepracoval z porovnávej folkloristiky a cez porovnávacie badania na úseku duchovnej kultúry Slovanov. Do vydania českého prekladu kolektívnej práce maďarských odborníkov "Světové mytologie" (1972) napísal úvodnú štúdiu "Mytologie jako náboženství a folklór". Do tohto vydania bola pojatá aj ním vypracovaná kapitola o náboženstve a mytológii starých Slovanov. Náboženské a mytologické predstavy kaukazských národov, ako sa odrazili v epose, tvoria jadro komentovaného vydania antológie kaukazského nartského eposu "Jablko z nartskej záhrady" (1982). Religionisticko-mytologický charakter má aj jeho komentovaná zbierka mýtov o kultúrnych hrdinoch "Únoscovia ohňa" (1986), na čo nadväzuje jeho porovnávacia religionisticko-mytologická práca "Prometeus". Mytologické paralely" (1986). V časopise Slovenský národopis (1991, č. 1) bola uverejnená aktuálna štúdia J. Komorovského "Etnografia a religionistika".

Ako docent národopisu J. Komorovský uviedol v akademickom roku 1990/91 religionistiku na Filozofickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave v rámci štúdia teórie kultúry, i ako fakultatívny predmet. Záujem poslucháčov o túto u nás novú vednú disciplínu bol veľký a vzbudzuje nádeje, že religionistika u nás bude mať svoj odborný dorast.

Hoci je religionistická spisba na Slovensku zatiaľ len v začiatkoch, predsa aj v týchto prvotinách možno vidieť prísľub do budúcnosti.

Ján Komorovský

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

PŘEHLED PŘEDNÁŠKOVÉ ČINNOSTI

BRNO

- 15.1. prof. PhDr. Ján Komorovský, CSc. (FF UK Bratislava)
Etnografie a religionistika
- 18.2. Mgr. Ivan Odilo Štampach (KTF UK Praha)
New Age
- 18.3. PhDr. Břetislav Horyna (ÚER ČSAV a FF MU Brno)
Cesta ke smyslu náboženství v díle Mircei Eliadeho
- 15.4. doc. Otakar A. Funda, dr. Theol. (HTF UK Praha)
Náboženské myšlení T.G. Masaryka
- 20.5. prof. Dr. Luther H. Martin (University of Vermont, USA)
Současná americká religionistika

Přednášky se konají vždy v 17.00 hodin v zasedací místnosti FF Masarykovy univerzity, A. Nováka 1, Brno.

PRAHA

- 15.1. PhDr. Jana Pečírková, CSc. (OÚ ČSAV Praha)
Náboženství starověké Mezopotámie
- 19.2. PhDr. Ladislav Bareš, CSc. (FF UK Praha)
Náboženství a kultury starověkého Egypta
- 18.3. PhDr. Stanislava Vavroušková (OÚ ČSAV Praha)
Hinduismus
- 15.4. PhDr. Vladimír Miltner, CSc. (OÚ ČSAV Praha)
Buddhismus
- 13.5. PhDr. Ivana Grollová (OÚ ČSAV Praha)
Lamaismus a lidové víry Mongolska
- 27.5. doc. PhDr. Oldřich Král, CSc. (FF UK Praha)
Taoismus

Přednášky se konají vždy v 17.00 hodin v sále Náprstkova muzea, Betlémské náměstí 1, Praha 1 - Staré Město.

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

ČASOPIS RELIGIO

První číslo Informačního bulletinu SSN přineslo stručnou zprávu o plánovaném časopise Religio. V uplynulých měsících se podařilo většinu problémů spojených s jeho přípravou vyřešit, i když prozatím není možné jednotlivé příspěvky honorovat. Po diskusích výbor SSN stanovil definitivní název časopisu: RELIGIO. REVUE PRO RELIGIONISTIKU, a upřesnil jeho celkové pojetí. První číslo, s jehož vydáním se počítá v květnu - červnu 1992, sestavil výbor SSN, suplující prozatím redakční radu. Další číslo by mělo vyjít na podzim 1992.

Časopis Religio by měl tematicky pokrývat religionistiku v jejím širokém pojetí. Vítány jsou proto příspěvky z dějin náboženství, psychologie a sociologie náboženství, geografie náboženství, filozofie náboženství atd.

Do časopisu je možno přispět studiiemi v rozsahu do 25 strojopisných stran (30 řádků na stranu, 60 úhozů na řádek), nebo recenzemi knih, hodnotícími zprávami o vědeckých akcích, eventuálně diskusními příspěvky, vše v rozsahu do 5 strojopisných stran. Dle uvážení a možností autora lze příspěvky publikovat v češtině, slovenštině, nebo některém ze světových jazyků (angličtina, francouzština, němčina). U studií se předpokládá resumé v rozsahu 15-30 řádků; v případě české nebo slovenské studie cizojazyčné resumé, a naopak.

Příspěvky se přijímají na známé adrese SSN ve dvou vyhotoveních, případně na disketě.

ZALOŽENÍ INSTITUTU PRO CÍRKEVNÍ DĚJINY

Dne 21. října 1991 zahájil slavnostním shromážděním svou činnost Institut pro církevní dějiny při evangelické teologické fakultě Karlovy univerzity v Praze. Založení nového vědeckého ústavu, jehož kořeny sahají ke společným schůzkám protestantských teologů z amsterodamské univerzity (Faculteit der Godgeleerdheit, Universiteit van Amsterdam) s našimi předními bohovědci na fakultách i v disentu, vyplynulo z oboustranného zájmu o studium kulturního významu církví i z pocitu nutné spolupráce menších národů v procesu nově se vytvářející Evropy. Nově založený Institut vede prof. Balke (Amsterdam) s pražským spolupracovníkem dr. Martinem Zlatohlávkem.

Těžisko výzkumů bude ležet v období pozdního středověku, s důrazem na studium reformace. Tento rámec však nevylučuje studium jiných spiritualit, které se s reformním hnutím stýkaly nebo je podmiňovaly. Součástí badatelského zaměření Institutu tvoří i soudobá témata jako např. studium církevní architektury 20. století v českých zemích nebo soupis uměleckých památek v protestantských kostelích. Osou, která by měla spínat všechno vědecké úsilí, by se mělo stát studium bible a jejího kulturního přesahu. Projekty Institutu předpokládají důsledně interdisciplinární přístup, široký prostor pro spolupráci se tak otvírá nejen teologům a filozofům, ale také filologům, historikům a uměnovědcům.

Ekumenické zaměření ústavu, který by měl poskytovat i badatelské podpory, dokládala při zahájení jeho činnosti nejen účast čestných hostů z holandské strany, ale i bohaté zastoupení představitelů českého vědeckého a církevního života. Potěšitelný byl též akcent na výzkum českého židovství jako neoddelitelné části domácí kultury.

Pavel Spunar

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

CYKLUS SEMINÁŘŮ O LEGENDĚ

Ústav pro klasická studia ve spolupráci s Ústavem dějin umění a dalšími společenskovědními ústavy ČSAV připravil projekt LEGENDA, JEJÍ FUNKCE A ZOBRAZENÍ.

Hlavním záměrem programu je zkoumat legendu jako specifický kulturněhistorický fenomén různými metodologickými přístupy jednotlivých společenskovědních oborů a v širokém časovém horizontu, od jeho předpokladů v pozdněantické společnosti přes vývoj ve středověku a barokní modifikace až po jeho transformace v myšlení moderní doby. Výzkum bude klást důraz na postižení obecnějších problémů studia legend na základě analýzy a interpretace konkrétního legendistického materiálu vázaného na středoevropské prostředí, zvl. týkajícího se českých či v Čechách zdomácnělých světců.

V rámci projektu budou připravována periodická monote-maticky zaměřená setkání odborníků různých humanitních oborů a společenskovědních pracovišť. Na nich budou proneseny 2-3 vstupní příspěvky v délce cca 15 minut charakteru problémového, nikoliv faktografického. Jejich úkolem bude předkládat problémy výzkumu legend v nejvýše možné obecněteoretické rovině a otevírat i podněcovat diskusi, jež je hlavním smyslem těchto setkání. Úvodní i diskusní příspěvky budou v kopiích rozesílány účastníkům diskuse i zainteresovaným odborníkům. Po několika setkáních na níže uvedená témata bude uspořádáno kolokvium formou kulatého stolu, jehož účastníci obdrží předem rozmnožené písemné materiály z předcházejících setkání. Cílem závěrečného kolokvia bude shrnutí výsledků dosavadního bádání o legendách, rekapitulace diskuse, v ní odhalených problémů a cest jejich řešení. Výsledky výzkumu budou uveřejněny ve sborníku příspěvků z kolokvia.

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

Témata a termíny jednotlivých setkání:

1. FUNKCE LEGENDY V PROMĚNÁCH KŘESŤANSKÉ SPOLEČNOSTI

Vstupní příspěvky: Dušan Třeštík, Jiří Kroupa, Ivo Hlobil

Termín: 29. října 1991

2. PROMĚNY ZOBRAZENÍ LEGENDÁRNÍHO HRDINY

(od antických héroů po barokní světce)

Vstupní příspěvky: Anežka Vidmanová, Ivo Kořán

Termín: 10. prosince 1991

3. LEGENDA JAKO SLOVESNÝ ÚTVAR A VÝTVARNÁ INSPIRACE

(vztah slova a obrazu v legendě)

Termín: 11. února 1992

4. NACIONÁLNÍ A VLASTENECKÉ ASPEKTY LEGEND O ČESKÝCH SVĚTCÍCH

Termín: 14. dubna 1992

5. SÉMIOTIKA ATRIBUTU SVĚTCŮ

Termín: 9. června 1992

Zasedání se konají v budově Prezídia ČSAV, Národní 3, místnost č. 206. Úvodní slovo k tématům 3-5 přislíbili: Pavel Spunar, Zdeněk Uhlíř, Pavel Preiss, Dušan Třeštík, Ivo Kořán, Jaroslav Kolár. Diskusní příspěvky k daným tématům ohlásili: Alena Alsterová, Klára Benešová, Hana Hlaváčková, Taťána Petrasová, Milada Studničková, Michal Šroněk, Zuzana Vsetečková.

S případnými dotazy a návrhy se laskavě obraťte na adresu: Martin Svatoš, Ústav pro klasická studia ČSAV, Balbínova 30, 120 00 PRAHA 2.

Jiří K. Kroupa
Martin Svatoš

ČESKOSLOVENSKÁ RĚLIGIONISTIKA

SEMINÁŘ O EKOLOGII

Společnost pro studium náboženství ve spolupráci s katedrou filozofie filozofické fakulty Masarykovy univerzity Brno a Ústavem etiky a religionistiky Brno uspořádala dne 12. listopadu 1990 setkání badatelů z různých oborů nad ožehavým problémem dneška, ekologií. Pod záštitou děkana filozofické fakulty doc. Josefa Hladkého proběhl jednodenní mezioborový seminář FILOZOFIE, NÁBOŽENSTVÍ A EKOLOGICKÝ PROBLÉM za pozorné a aktivní účasti téměř čtyř desítek odborníků, pedagogů, studentů a dalších zájemců. Jeho cílem byla v první řadě výměna názorů vědců různého profesního zaměření, filozofů, teologů, biologů, ekologů a historiků, o problematice kořenů ekologické krize, jejích současných a možných budoucích projevech, o souvislostech mezi orientací duchovního rozvoje evropské kultury a rozmachem ekologických problémů, jakož i o případných cestách jejich odstraňování.

Dopolední část jednání byla věnována hlavním referátům. J. Šmajs (Tři fáze humanizace přírody) nastínil širokou problematiku filozofického zakotvení globálně krizových jevů ve fázi, kdy filozofie nadále podléhá antropocentrické perspektivě a nedisponuje patřičnou ontologickou soustavou. B. Merhaut (Etika biosféry ve světle hlubinné ekologie) podrobil zdrcující kritice standard západní vědy a naznačil východiska v tezích o kosmickém vědomí. V. Kubáč (Odpovědnost věřícího člověka za přírodu) se z pozice starozákonního badatele věnoval náboženským předpokladům ochrany stvoření člověkem a biblickému pojetí přírody. P. Zemek (Filozofie, ekologie a evoluce) upozornil na řadu konkrétních problémů přírodních věd, zejména biologie, které vedly k antropocentrické degeneraci přírody, vnímané dnes jako samozřejmé pozadí lidských aktivit. V zastoupení za nepřítomné J. Hellera (Smysluplnost, oběť a ekologie) a P. Trpáka (Křesťanství

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

a odpovědnost za přírodu) odezněly jejich pozoruhodné příspěvky, dokládající bytostné souvislosti náboženského a ekologického vědomí.

Intenzivní diskusi nad referovanými problémy, bezprostředním reakcím účastníků semináře i předem ohlášeným diskusním sdělením patřila odpolední část jednání. Povětšinou perspektivně zaměřená diskuse, rozšiřovaná o zorný úhel soudobé teoretické fyziky, sociobiologie, stanoviska historická a etická, o poznatky evoluční biologie, hlubinné ekologie, o názory, pramenící v moudrosti východních filozofií i v sebereflexi evropské filozofické tradice, posléze vyústila v pokus o formulování společných úkolů filozofie a teologie v oblasti teoretického uchopení ekologické problematiky.

Pořadatelé semináře ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí České republiky připravují sborník referátů a nejzávažnějších diskusních příspěvků z tohoto jednání. Všichni zájemci o něj se mohou přihlásit na známé adrese SSN.

Břetislav Horyna

SOCIOBIOLOGOVÉ O ETICE A NÁBOŽENSTVÍ

Ve dnech 30. srpna - 1. září 1991 proběhla v Liblicích již 14. konference Evropské sociobiologické společnosti (The European Sociobiological Society - ESS), která se každoročně schází v různých zemích světa.

Činnost ESS se soustřeďuje na studium role biologických faktorů v chování živočichů a člověka se zvláštním důrazem na evoluční aspekty. Zároveň, podle svého statutu, ESS odmítá jakékoliv zneužití sociobiologie pro politické cíle. Dlouholetým předsedou ESS je Jan Wind z Institute of Human Genetics v Amsterdamu.

Hlavním tématem konference byl vztah sociobiologie (věda o biologických základech sociálního chování) a etiky. Ja-

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

ko první v dané sekci vystoupil Irwin Silverman (Kanada) s referátem o sexuálních rozdílech samců a samic hominidů ve vidění světa. Mezi nejdiskutovanější otázky patřil problém původu lidské morálky a její objektivity, jak jej otevřel ve svém vystoupení Robin Allot (Velká Británie). Valentina Leonovičová (ČSFR) se zabývala původem etiky v souvislosti s evolučními mechanismy, které regulují chování. Miroslav Prokopec (ČSFR) hovořil o sociálních konsekvencích biologických faktů v populaci. Peter Meyer (Německo) rozvíjel své pojetí etiky jako metateorie sociálního řádu. Vztahem mezi velikostí sociální skupiny, monogamií a morálkou se zabýval Frans Roes (Nizozemí).

Další skupinu problémů diskutovaných na konferenci představoval vztah sociobiologie a politiky. O evolučních základech politiky (vnímání hierarchie, koalicí, silové hry apod.) hovořila paní Mary Maxwelllová (Austrálie).

Mezi překvapivě nejdiskutovanější patřil problém vztahu sociobiologie a náboženství. Podnětný byl referát Baleji Mundkura (USA) o sociobiologických kritériích religiozity, která v jeho pojetí vychází především z nejhlubších emocí, jež jsou podmíněny předkulturními a protokulturními adaptačními mechanismy chování. Nejsou historicky podmíněné a jsou univerzální. B. Mondkura však zároveň upozornil na metodologické nebezpečí biologického redukcionismu. Vztahem sociobiologie a náboženství se také zabýval Marcel Roele (Nizozemí). Náboženské chování a rituály chápe jako kulturní fenomény, které však nejsou geneticky podmíněné. Přesto zvyšují adaptační schopnosti a zdatnost v populaci, a proto představují důležitý faktor v lidské evoluci.

Doufejme, že i v budoucnu si ESS zachová svůj interdisciplinární charakter a že se i naši odborníci budou moci ve větší míře podílet na její činnosti.

Jiří Sekerák

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

RELIGIONISTIKA V PROGRAMU XII. SVĚTOVÉHO KONGRESU VĚD
PREHISTORICKÝCH A PROTOHISTORICKÝCH

Ve dnech 1.-7. září 1991 se konal v Bratislavě XII. světový archeologický kongres, pořádaný vždy ve čtyřletých intervalech Mezinárodní unií věd prehistorických a protohistorických (UISPP) v různých zemích světa.

V rámci 15ti odborných sekcí byla vyčleněna také sekce XIV. (Umění a náboženství), které předsedali Antonio Beltran z univerzity v Zaragoze (Španělsko) a Michael Cosmopoulos z univerzity v Manitobě, Winnipeg (Kanada); sekretářkou sekce byla Danica Stašíková z Archeologického ústavu SAV v Nitře.

V subsekcí XIV/1 (Kult a náboženství) odeznělo také několik přednášek s religionistickou tematikou pravěku a časně doby dějinné:

Bidzina Cholokashvili: Reconstruction of Workshop Practices
in the Kura-Arax Area (Bronze Age)

Michael Cosmopoulos: Bronze Age Eleusis and the Origins of
the Eleusinian mysteries

Sonja Zogovič: The Celtic Human Sacrifices and the Gaelic
Saga Plastically Presented in the Motives of the Gundestrups Kettle

Mieczyslaw-Marian Domaradzki: Céramique de culte Thraces

Edward J. Kidder: Ritual in the Late Jomon Period

Mathias Ehuriza: Cult and Religion of the Bhil Tribe in
India

Yusuf Yakubovich Jakubov: Cult Concept of Idolatry in Zoro-
astrizm Sogda (Central Asian Region)

Leonida Kovac: The Nasactian Cult

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

Tématika přednášek je, jak patrně, velmi nesourodá a jednání v dané subsekcí nemělo ráz komplexního pohledu na pravěké náboženství. Zkoumání problematiky raných forem religiozity lidstva si v archeologii teprve hledá a postupně jen nesnadno nachází vlastní cestu.

Vladimír Podborský

BIBLIOGRAFIE ČESKOSLOVENSKÉ RELIGIONISTIKY

Jedním z úkolů, na něž se soustřeďuje pozornost Ústavu etiky a religionistiky v Brně, je zpracování retrospektivní bibliografie československé etiky a religionistiky.

Bibliografie zahrne časové období od roku 1918 do současnosti a bude obsahovat podrobné bibliografické údaje o monografiích, sbornících a časopiseckých studiích zařazených v kritickém výběru, přičemž každý údaj bude charakterizován krátkou anotací. Současně bude bibliografie uvedena studií zachycující hlavní tendence ve vývoji české a slovenské etiky a religionistiky. Cílem je podchytit nejen práce vydané v Československu (včetně samizdatů), ale i práce českých a slovenských autorů publikované v zahraničí.

V oboru religionistika koordinuje zpracování děl českých autorů dr. Iva Doležalová z Ústavu etiky a religionistiky v Brně, díla slovenských autorů budou zpracovávána pod vedením prof. Jána Komorovského z filozofické fakulty Komenského univerzity v Bratislavě.

Celý projekt bude realizován v několika fázích. V současné době se připravuje retrospektivní bibliografie za léta 1918-1990, zahrnující monografie a sborníky. V další fázi bude zpracována bibliografie prací publikovaných v časopisech, která by měla být dokončena v roce 1993.

Současně se připravuje vydávání periodické bibliografie československé religionistiky, která bude - počínaje rokem 1991 - vycházet jako příloha časopisu Religio. Údaje o no-

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

vých pracích obsažené v bibliografii budou sloužit jako informační příručka pro československé badatele a současně budou dle předběžné dohody s prof. Michaelem Pyem, generálním tajemníkem IAHR, poskytovány vydavatelům bibliografického čtvrtletníku Science of Religion.

Prosíme touto cestou všechny badatele, aby podle svého uvážení poskytli přesné údaje o svých pracích, zvláště publikovaných v zahraničí a v samizdatu, na adresu: Ústav etiky a religionistiky, Mendlovo nám. 19, 603 00 Brno.

NÁVRH PODROBNÉHO ČLENĚNÍ BIBLIOGRAFIE

- I. Obecné práce
 - A. Encyklopedie, slovníky
 - B. Souborné práce
 - C. Sborníky, miscellanea
- II. Filozofie náboženství
- III. Fenomenologie náboženství
- IV. Sociologie náboženství
- V. Psychologie náboženství
- VI. Dějiny náboženství
 - A. Náboženství Předního východu
 - 1. Souborné práce
 - 2. Sborníky, miscellanea
 - 3. Egypt
 - 4. Mezopotámie
 - 5. Syropalestina
 - 6. Malá Asie
 - 7. Irán
 - B. Antická náboženství
 - 1. Souborné práce
 - 2. Řecké náboženství
 - 3. Římské náboženství
 - 4. Helénistická náboženství
 - C. Předkřesťanská náboženství Evropy
 - D. Judaismus
 - 1. Souborné práce
 - 2. Starověký judaismus (do r. 135)
 - 3. Talmudický a středověký judaismus (135 - 18. st.)
 - 4. Moderní a současný judaismus (19. a 20. st.)
 - E. Křesťanství
 - 1. Souborné práce - křesťanství

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

- a. Souborné práce - katolicismus
- b. Souborné práce - protestantismus
- c. Souborné práce - pravoslaví
- d. Souborné práce - ostatní denominace
- 2. Rané křesťanství (1.-6. století)
 - a. Souborné práce
 - b. Prvotní křesťanství
 - c. Křesťanství ve 2. a 3. století
 - d. Křesťanství ve 4.-6. století
- 3. Středověké křesťanství (7.-13. století)
 - a. Souborná práce
 - b. Křesťanství v 7.-10. století
 - c. Křesťanství v 11.-12. století
 - d. Křesťanství v 13. století
- 4. Novověké křesťanství (14.-20. století)
 - a. Souborné práce
 - b. Křesťanství ve 14. a 15. století
 - 01. Husitství (první reformace)
 - c. Křesťanství v 16. století
 - 01. Reformace
 - 02. Katolicismus a protireformace
 - 03. Pravoslaví
 - 04. Ostatní denominace
 - d. Křesťanství v 17. a 18. století
 - 01. Katolicismus
 - 02. Protestantismus
 - 03. Pravoslaví
 - 04. Ostatní denominace
 - c. Křesťanství v 19. a v 1. polovině 20. století
 - 01. Katolicismus
 - 02. Protestantismus
 - 03. Pravoslaví
 - 04. Ostatní denominace
 - f. Křesťanství současné
 - 01. Katolicismus
 - 02. Protestantismus
 - 03. Pravoslaví
 - 04. Ostatní denominace
- F. Islám
 - 1. Středověký islám (do 18. století)
 - 2. Moderní a současný islám
- G. Náboženství jižní a východní Asie
 - 1. Souborné práce
 - 2. Vědy, hinduismus, džinismus, sikhismus
 - 3. Buddhismus
 - 4. Čínská náboženství
 - 5. Japonská náboženství
 - 6. Ostatní
- H. Náboženství Afriky
- J. Náboženství Ameriky
- K. Náboženství Austrálie a Oceánie
- L. Ostatní náboženství

Iva Doležalová

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

B A S R

Britské sdružení pro studium náboženství (British Association for the Study of Religions - BASR) bylo založeno roku 1954, a to na podnět a pod původním názvem Britská sekce Mezinárodního sdružení pro dějiny náboženství, ačkoliv různé univerzity měly ve svém studijním programu religionistické přednášky již od poloviny minulého století. Je zajímavé, že první Bulletin vyšel teprve v listopadu 1972 v rozsahu dvou stránek. Rostl jen zvolna, avšak postupně se stal nezbytným zdrojem informací o nových publikacích členů, konferencích doma a v zahraničí, výuce předmětů na vysokých i nižších školách, výzkumné práci a plánovaných projektech členů a ústavů, v nichž pracují, zkušenostech členů z cest do zahraničí, návštěvách kolegů ze zahraničí a organizačních záležitostech sdružení. Občas se objeví i ojedinělá recenze méně přístupné knihy a ještě vzácněji krátký metodologický článek.

Po mnoho let se výroční schůze BASR konaly v Londýně (Passfield Hall), s časem vyhrazeným pouze pro jednu přednášku. Postupně se program rozrostl na dvě až tři přednášky a posléze došlo k pokusu spojit výroční schůzi s paralelními konferencemi různých oblastí; v daném případě šlo o souběžné konference o afrických a indických náboženstvích (1976). Toto uspořádání se neosvědčilo a pořádání konferencí zájmových odvětví bylo ponecháno iniciativě členů pracujících v příslušných oborech.

Posléze se podoba výročních členských setkání konaných nyní v Oxfordu (Cherwell Centre), ustálila na dvoudenních zasedáních se 4-6ti tématicky spjatými přednáškami. Téma výročních konferencí se buď týká metodologie studia náboženství a problémů spojených s definicí nebo vymezením obsahu oboru, anebo je zvoleno tak, že rámcově zapadá do oboru obecné religionistiky, přičemž příspěvky z jednotlivých odvětví studia náboženství a náboženských tradic musí být

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

zpracovány ve vztahu k danému obecnému tématu nebo jako jeho konkrétní ilustrace.

Roku 1975 byl název sdružení upřesněn na "Britské sdružení pro dějiny náboženství" (British Association for the History of Religions - BAHR, jenž byl však některými badateli (mezi nimi i pisatelem těchto řádků) chápán jako určité omezení rozsahu všestranného studia náboženství a obzvláště filozofických problémů s tím spojených. V roce 1981 předložila tato skupina návrh na nový název sdružení, který byl po dlouhých diskusích přijat až v roce 1989.

V současné době má Britské sdružení pro studium náboženství asi 160 členů, jeho vliv a význam je však mnohem větší, než by počet členů naznačoval.

V roce 1990 byl na XVI. kongresu Mezinárodní asociace pro dějiny náboženství (IAHR) v Římě právě britskými účastníky předložen návrh, aby byl název asociace - analogicky britskému sdružení - změněn na "Mezinárodní asociace pro studium náboženství".

Karel Werner

KONFERENCE PROMĚNY NÁBOŽENSTVÍ A SOCIOPOLITICKÁ ZMĚNA

Ve dnech 5.-9. srpna 1991 se v Burlingtonu (Vermont, USA) konala speciální konference IAHR PROMĚNY NÁBOŽENSTVÍ A SOCIO-POLITICKÁ ZMĚNA (Religious Transformations and Socio-Political Change), pořádaná ve spolupráci se Severoamerickou asociací pro studium náboženství (NAASR) a Vermontskou univerzitou. Jednání, k němuž byli přizváni i zástupci "východní" Evropy a Latinské Ameriky, se zúčastnilo celkem asi 40 badatelů ze 13 zemí.

Téma konference bylo rozvrženo do čtyř bloků, přičemž těžiště jednání spočívalo v konkrétní problematice "východní" Evropy a Latinské Ameriky:

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

Vstupní referáty

- M. Pye (Velká Británie): Opening Remarks
- L.H.Martin (USA): The Theme: "Religious Transformations and Socio-Political Change"
- A.W.Geertz (Dánsko): Theories of Tradition and Change in Sociology, Anthropology, History, and the History of Religions

I. Historické modely

- B.N.Porterová (USA): Gods' Statues as a Tool of Assyrian Political Policy: Esarhaddon's Return of Marduk to Babylon
- G.Casadio (Itálie): Mani versus Mazdak: The Prophet and his King in Pre-Islamic Iran
- H.Versnel (Nizozemí): Religious Projection: A Hellenistic Instance

II. Východní Evropa

- P.Antes (SRN): Theology of Liberation and the Protestant Monastery of Loccum in Germany: The Changing and Unchanging of Religion in a World of Transition
- G.Lease (USA): Delusion and Illusion: False Hopes and Failed Dreams. Religion, the Churches and East Germany's 1989 November Revolution
- J.S.Szmyd (Polsko): History and Tradition in the Process of Religious Transformation in Poland
- I.Lovaszová (Maďarsko): Religious Transformations amongst Ethnic Hungarians in Romania
- J.Danecki (Polsko): Religious Minorities and Social Change
- Đ.V.Mikulskij (SSSR): Islamic Fundamentalism in Soviet Central Asia since 1985
- B.Horyna (ČSFR): Analogia Proportionalitas. The Relations Between the Changes of Socio-Political Development and the Development of Religion in a New Socio-Cultural Reality of Czechoslovakia
- V.A.Zoc (SSSR): Spiritual Orientations of Personality and the Position of Religion in the USSR

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

- L.J.Smoljakov (SSSR): The Intellectuals between Secular and Religious Culture
- D.Papoušek (ČSFR): John Paul II and Mikhail Gorbachev. The Process of Globalization in Dimensional Comparison
III. Latinská Amerika
- E.Masferrer Kan (Mexiko): Religious Transformations and Socio-Political Change: The Latin American Case
- A.Khan (Kanada): Opposition within Affinity between Religion and Politics with reference to Golden Age Denmark and Protestant Brazil
- S.Marcosová (Mexiko): Religious Transformations and Socio-Political Change: The Influence of Missionary Activities in the New World Confession Manuals
- I.Vasquesová (USA): In the beginning ... there were the Canaries. The Forgotten Purgatory en route to the New World
- L.Sullivan (USA): The Tragic End of Atawallpa: Eschatological Drama and Political Upheaval
- P.G.Wright (Argentina): Drawing Cosmology: A Toba Inter-subjective Tree
IV. Teoretické a metodologické otázky
- U.Bianchi (Itálie): Method and the Subject-Matter: A Dialectical Relationship (čteno in absentia)
- J.S.Jensen (Dánsko): What Sort of Reality is Religion?
- R.Hackettová (USA): The Symbolics of Power Discourse Among Contemporary Religious Groups in West Africa
- I.Strenski (USA): The Time of "Sacrifice"
- J.Paper (Kanada): Religious Transformations and Socio-Political Change: A Eurocentric Paradigm
- D.Wiebe (Kanada): Religious Studies as Saving Grace? From Goodenough to South Africa

Bližší hodnocení konference bude zveřejněno v časopise Religio.

Dalibor Papoušek

MEZINÁRODNÍ SETKÁNÍ ASYRIOLOGŮ V PAŘÍŽI

Ve dnech 8.-10. července 1991 se v Paříži konalo 38. MEZINÁRODNÍ SETKÁNÍ ASYRIOLOGŮ (38eme Rencontre Assyriologique Internationale), které je každoročně pořádáno v různých světových centrech výzkumů starověkého Předního východu z iniciativy francouzských badatelů sdružených v tzv. "Skupině Francois Thureau-Dangina" nesoucí jméno slavného francouzského asyriologa a sumerologa 1. poloviny 20. století.

Tématem letošní konference, které se zúčastnilo asi 400 badatelů, historiků, filologů a archeologů především z Evropy a Spojených států, byl "oběh zboží, osob a idejí ve starověkém Předním východě".

Na zasedání organizovaném v jednotlivých sekcích odeznělo přibližně sto referátů seznamujících účastníky setkání s různými aspekty kulturních, hospodářských i jazykových vztahů v oblasti starověké Mezopotámie, Sýrie, Palestiny, Malé Asie, Íránu a Kavkazu v období od 3. do 1. tisíciletí př. Kr. na základě zkoumání písemných pramenů i památek hmotné kultury. Značná pozornost byla věnována i nejnovějším výsledkům archeologických výzkumů.

Pokud se týče studia dějin náboženství dané oblasti, odeznělo v Paříži několik zajímavých referátů zabývajících se mj. otázkami vztahu sumerských a babylónských mýtů o stvoření. Pozornost byla věnována i některým babylónským věštebným a magickým (zaklínacím a rituálním) textům, srovnávacímu studiu babylónských a chetitských etických názorů, kosmogonickým představám obyvatel starověké Gruzie, pohřebnímu ritu a eschatologickým představám starověké Mezopotámie 3. tisíciletí př. Kr.

Příští setkání se bude konat 6.-10. července 1992 v Heidelbergu na téma "Asýrie v proměnách staletí".

Jiří Prosecký

MOZAIKA

MEZINÁRODNÍ SETKÁNÍ ANSELMOVSKÝCH BADATELŮ

Volné sdružení "International Committee for Anselm Studies", reprezentované prof. Raymondem Klibanskym (Velká Británie - Kanada) a prof. Helmutem Kohlenbergem (Rakousko), pořádá ve dnech 28.-29. dubna 1992 mezinárodní konferenci EVROPSKÁ DIMENZE V MYŠLENÍ SV. ANSELMA (The European Dimension of St. Anselm's Thinking). Jednání se koná ve vile Lanna v Praze za organizační spolupráce Filozofického ústavu ČSAV. Akce je pořádána u příležitosti 20. výročí úmrtí F.-S. Schmitta, vydavatele Anselmových spisů.

Bližší informace na adrese: Filozofický ústav ČSAV, Jilská 1, 110 00 Praha 1, tel. (02) 231 91 15.

Předběžný program konference

- 28.4. J. Zumr (Praha): Inauguration of the Conference and Opening Address
- V. Herold (Praha): Prag als Ort der Mittelalterforschung
- H. Kohlenberger (Salzburg): Europäische Dimension in Anselm's Denken (Gedenken an Pater F.S. Schmitt)
- C. Viola (Paris): Between Canterbury and Rome. The Greatness of God as a Means of Transcending Human Limits in St. Anselm's Thought
- I. Biffi (Milano): Teologia e immaginario nei "Dicta Anselmi et quaedam miracula"
- C. Marabelli (Milano): Teologia e immaginario nel "De humanis moribus" a nel "De beatitudine perennis vitae"
- W. Fröhlich (München): téma bude upřesněno později
- 29.4. Th. A. Losoncy (Villanova): Chapter 1 of St. Anselm's Proslogion; its Preliminaries for any Proof of God's Existence as Paradigmatic for Subsequent Proofs of God's Existence

MOZAIKA

- A. Schurr (Regensburg): Wissenschaftstheoretische und existentielle Relevanz des Erkenntnisbemühens Anselms von Canterbury
- K. Kienzler (Augsburg): téma bude upřesněno později
- M. B. Pranger (Amsterdam): The Mirror of Dialectics. Anselmian Traces in Bernardian Thought
- C. S. Gale (Clayton): Come, Let Us Reason Together: Dialogue and Dialogue Literature in the School of St. Anselm
- A. Nadeau (Bern): The Early Dominicans and Anselm's Heritage

KONGRES O ČESKOSLOVENSKÉ VĚDĚ A UMĚNÍ

Ve dnech 25. června - 2. července 1992 se v Praze a Bratislavě koná kongres ČESKOSLOVENSKO - EVROPA - SVĚT: VĚDA A UMĚNÍ V MEZINÁRODNÍCH SOUVISLOSTECH, který je první velkou příležitostí k setkání československých vědců a umělců z celého světa. Kongres je pořádán z podnětu Společnosti pro vědy a umění (se sídlem ve Washingtonu), sdružující československou vědeckou a uměleckou emigraci. Organizačně jej zajišťuje Rada českých a slovenských vědeckých společností při ČSAV a SAV ve spolupráci s vysokými školami a dalšími institucemi. Záštitu nad kongresem převzal prezident ČSFR Václav Havel.

V rámci vědecké části kongresu, konané převážně v Praze, bude určitý prostor věnován i otázkám studia náboženství. Kongres by se tak mohl stát vhodnou příležitostí k prezentaci religionistiky v kontextu ostatních humanitních oborů.

Bližší informace: Rada českých vědeckých společností při ČSAV, Národní 3, 111 42 Praha 1, tel. (02) 26 56 20, FAX: (02) 26 56 71.

MOZAIKA

KONFERENCE O NÁBOŽENSTVÍ V ČESKÉM MYŠLENÍ

Ústav etiky a religionistiky a katedra filozofie filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně pořádají ve dnech 14.-15. října 1992 konferenci s názvem NÁBOŽENSTVÍ V ČESKÉM MYŠLENÍ PRVNÍ POLOVINY 20. STOLETÍ. Konference se uskuteční v Brně a jejím cílem je soustředit odborníky rozličných oborů k diskusi o daném tématu. Časové vymezení sledovaného období přitom respektuje přirozené přesahy do minulosti.

Podle počtu přihlášených bude délka referátu stanovena na 15-20 minut, délka diskusního vystoupení na 5-10 minut. Pořadatelé počítají s vydáním sborníku příspěvků. Zájemci o aktivní účast a o bližší informace se mohou přihlásit na kontaktní adrese: PhDr. Jiří Svoboda, CSc., Ústav etiky a religionistiky, Mendlovo nám. 19, 603 00 Brno, tel. (05) 33 41 96.

KONFERENCE K METODOLOGII STUDIA NÁBOŽENSTVÍ

Univerzita v Aarhus (Dánsko) připravuje ve dnech 22.-24. června 1992 mezinárodní konferenci METHODOLOGY IN THE STUDY OF RELIGION. Ústředním tématem konference je problematika metodologické a epistemologické báze religionistiky (study of religion) vyplývající ze vzájemné kombinace jejích oborů - dějin, sociologie, psychologie a filozofie náboženství. Pozornost bude věnována také vztahu religionistiky k jiným společenským vědám (social, textual, and historical sciences).

Jednacím jazykem konference je angličtina. Bližší informace včetně přihlášek poskytuje: Prof. Armin W. Geertz, Institut for Religionsvidenskab, Hovedbygningen, Aarhus University, DK-8000 Aarhus C, Denmark.

MOZAIKA

SYMPOZIUM O POHŘEBNÍM RITU

Etno-archeologická sekce při SAV a SNS pořádá koncem listopadu 1992 (termín a místo konání budou ještě upřesněny) symposium KULTOVNÍ A SOCIÁLNÍ ASPEKTY POHŘEBNÍHO RITU OD NEJSTARŠÍCH DOB DO SOUČASNOSTI.

Bližší informace včetně přihlášky poskytuje: Dr. Eduard Krekovič, CSC., oddelenie archeológie katedry VDA FF UK, Gondova 2, 818 01 Bratislava.

MEZINÁRODNÍ AKCE IAHR

1. Regionální konference IAHR v Pekingu
Termín: 6.-10. dubna 1992
Téma: a) cizí náboženství a čínská kultura
b) modernizace a náboženství
Konference se koná ve spolupráci s Čínskou asociací pro studium náboženství reprezentovanou Ústavem pro výzkum světových náboženství Čínské akademie věd v Pekingu.
2. Regionální konference IAHR v Harare
Termín: 16.-19. září 1992
Téma: neupřesněno
Konference bude těsně předcházet jednání Mezinárodní rady pro filozofii a humanitní vědy (CIPSH) při UNESCO v témže místě.
3. Speciální/regionální konference IAHR v Paříži
Termín: 21.-25. srpna 1993
Téma: neupřesněno
Jeden den konference bude vyhrazen jednání Mezinárodního výboru IAHR.
4. Regionální konference IAHR v Petrohradě
Termín: léto 1994
Téma: orientální náboženství očima Západu

MOZAIKA

5. XVII. kongres IAHR v Mexico City

Termín: 1995

Téma: neupřesněno

Z NOVÝCH KNIH

Věra Ramešová: Ikonografie a atributy svatých

Zvon, české katolické nakladatelství

Praha 1991, 85 s., 1. vyd.

Populárně vědná příručka výběrovým způsobem uvádí přehled světců a jejich skupinových i individuálních atributů. Postavy jsou uvedeny v abecedním pořádku, se stručným životopisem a dějinným zařazením. Charakteristika je doplněna popisem nejčastějšího způsobu zobrazování. Kniha obsahuje šestnáct grafických tabulek a rejstřík atributů svatých.

Evermod Gejza Šidlovský: Svět liturgie.

Sborník základní církevní terminologie

Klášter premonstrátů na Strahově, nakl. Fénix

Praha 1991, 46 s., 1. vyd.

Publikace, uváděná jako příležitostná k výstavě v kostele sv. Rocha v Praze, je malým slovníkem základních pojmů z oblasti liturgie, sakrální architektury a organizační struktury římskokatolické církve. Nejdůležitější církevní reálie v těchto oborech přibližuje na dvě stě stručných hesel spolu s několika desítkami ilustrací a mapek.

Jaroslav Kadlec: Přehled českých církevních dějin I-II

Zvon, české katolické nakladatelství

Praha 1991, 612 s., reprint

Reprint významné historiografické práce, poskytující základní vhled do široké problematiky vývoje církve v českých zemích. Pokrývá církevní historii od původní christianizace

MOZAIKA

území Velké Moravy, přes uzlové body dějin v 13. a 14. století, husitství, reformaci a protireformaci, josefinismus, až po události 1. poloviny 20. století. Podání historické látky nese výrazně interpretativní rysy. Kniha je obohacena rozsáhlou bibliografickou poznámkou.

Milan Machovec: Ježíš pro moderního člověka

Orbis

Praha 1990, 230 s., 1. vyd.

Modernizovaná verze starší práce Ježíš pro ateisty přináší na základě nárysu předježíšovského židovského náboženství výklad poselství Ježíše Krista a implikací, které z něho autor připisuje současnému člověku. Publikace je doplněna dalšími informacemi o světové i domácí ježíšovské literatuře a souvisejšími ukázkami ze Starého i Nového zákona, které se vztahují k Ježíšově postavě.

Luděk Jirásko: Církevní řády a kongregace v zemích českých

Klášter premonstrátů na Strahově, nakl. Fénix

Praha 1991, 173 s., 1. vyd.

Přehledná, bohatě ilustrovaná práce encyklopedického typu uvádí výčet řádů a kongregací, rozšířených na území našeho státu od 10. do 20. století. Informace zahrnují vznik, účel, poslání a organizační strukturu řádů, přibližují řeholní oděv, znak a řádové heslo. Mužské a ženské řády jsou uvedeny ve zvláštních katalozích s řazením podle obecného členění řeholních institucí. Orientaci v publikaci urychlují připojené rejstříky jmenný a místní církevních řádů, kongregací a společností.

Ladislav Hejdánek: Filosofie a víra

Institut pro středoevropskou kulturu a politiku
edice OIKOYMENH, Evangelické nakladatelství

Praha 1990, 171 s., 1. vyd.

MOZAIKA

Soubor analytických filozofických studií shrnuje období autorovy produkce mezi léty 1966 až 1990. Těžiště studií je v ozřejmování pojmu víry ve vazbách na filozofii, teologii, v komplexní problematice moderního světa a v trvalé polaritě s racionalitou.

Alena Frolíková - Jan Janda (red.):

Příspěvky k dějinám křesťanství

Ústav pro klasická studia ČSAV

Praha 1991, 203 s.

Sborník uvádí výsledky výzkumu antického a středověkého křesťanství, prováděného v průběhu 80. let vydavatelským pracovištěm. Obsahuje deset odborných studií především o prvotním a raném křesťanství, počátcích inkulturace křesťanství do Evropy a o rozvoji patristické teologie. Publikace má výrazně studijní charakter, zdůrazněný bohatým poznámkovým aparátem

Paul Tillich: Biblické náboženství a ontologie

Kalich

Praha 1990, 239 s., 1. vyd.

Výběr ze studií, esejů a kázání světově proslulého teologa, zaměřený k teologicky i filozoficky mimořádně závažné a obtížné problematice bytí. Z díla u nás občas problematizovaného teologa je vybráno jedenáct ukázek, z nichž zejména rozsáhlá studie Biblické náboženství a hledání poslední skutečnosti dává nahlédnout do stylu, kterým moderní evangelická teologie ztvárňuje závislost existenciální a ontologické problematiky.

Pierre Teilhard de Chardin: Vesmír a lidstvo

Vyšehrad

Praha 1990, 272 s., 1. vyd.

MOZAIKA

Jedno z nejzávažnějších děl francouzského náboženského myslitele a paleontologa, kterým pronikavě ovlivnil teologické chápání evoluce, antropocentrismu, postavení člověka v přírodě a smyslu jeho existence. Teilhardův výklad totality skutečnosti, směřující v křesťanství jako náboženství lásky k jednotě personalizujícího vesmíru, je výjimečným pandánem literatury, která svým předmětem činí kritiku soudobé postmoderní civilizace.

Tibetská kniha mrtvých

Odeon

Praha 1991, 165 s., 1. vyd.

Původní překlad Josefa Kolmaše z tibetštiny uvádí základní text tibetského buddhismu, včetně komentářů, poznámek a modlitebních dodatků. Vzhledem k hluboké odlišnosti kulturního pozadí díla jistě mnozí ocení úvodní osvětlující studii překladatele.

Gedžong Tändzin Gjamccho (14. dalajláma): Úvod do buddhismu
nakladatelství agentury Radost

Praha 1990, 43 s., 1. vyd.

Drobná brožurka, která ve vší stručnosti podává pohled na základní principy tibetského buddhismu. Zdůvodňuje potřebu náboženství, naznačuje podstatu buddhismu a uvádí vysvětlení některých jeho pojmů a podstatných rysů. Její význam je víceméně informativní.

Břetislav Horyna